

VLAANDEREN HEEFT NOOD AAN EEN EIGEN SOCIALE ZEKERHEID (SZ)

De SZ moet een bevoegdheid worden van de Vlaamse en Franse Gemeenschap

---

Eric Ponette
7 maart 2013

Dia 1

Mijn thema is: Vlaanderen heeft nood aan een eigen Sociale Zekerheid (SZ).
Vooreerst dank ik mijn vrienden in het bestuur van het Aktiekomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ): Herman Deweerdt voor zijn substantiële inbreng in deze studie, doch ook de andere bestuursleden voor hun bijdrage in onze talrijke discussies. Hen dank ik allen samen in de personen van voorzitter Gui Celen en secretaris Erik Stoffelen.

Dia 2

Na de inleiding zal ik mijn stelling formuleren en de argumenten voor die stelling medelen en verdedigen.
Na mijn antwoord op de tegenwerpingen kom ik dan tot mijn besluiten.

Dia 3

Inleiding

De Europese Unie telt 27 lidstaten ; daarvan zijn er 11 met een kleiner aantal inwoners dan Vlaanderen. Dat zijn : Denemarken, Ierland, Finland, Luxemburg, Slowakije, Slovenië, Litouwen, Letland, Estland, Cyprus en Malta. Die zijn dus allemaal bevoegd voor hun eigen SZ.

Doch er is meer : in verschillende federale landen zijn ook de deelstaten gedeeltelijk bevoegd voor hun SZ. Dat is zo in de Verenigde Staten en Canada, doch ook dichterbij huis, namelijk in de Zwitserse kantons, in Baskenland en Catalonië en in Schotland.

De SZ, dat is de betaling van uw geneeskundige verzorging, dat zijn de kinderbijslagen voor uw kinderen of kleinkinderen, dat zijn de vergoedingen wanneer u werkloos wordt of met brugpensioen gaat, en dat zijn uw pensioenen. Daar komt nog bij : de vergoedingen voor arbeidsongeschiktheid bij ziekte en moederschap, bij beroepsziekten en bij arbeidsongevallen. Er is ook nog de Sociale Bijstand.

Dia 4

Stelling

Mijn stelling is 1/ dat de SZ, die nu een bevoegdheid is van de federale Belgische overheid, moet overgedragen worden aan de Vlaamse en Franse Gemeenschap.

2/ De inwoners van Brussel moeten dan de keuze krijgen tussen het SZ-stelsel van die beide gemeenschappen.

3/ Tegelijkertijd stel ik aan de Franse Gemeenschap in een overgangsfase een onderhandelde, en dus voorwaardelijke, financiële solidariteit voor.

Dia 5

Basis-argumenten

Mijn voornaamste argumenten zijn dat beide volksgemeenschappen dan beter hun eigen klemtonen zullen kunnen leggen in de verschillende sectoren van de SZ, dat het SZ-beleid er efficiënter door zal worden en dat beide gemeenschappen zo zullen geresponsabiliseerd worden, dus verantwoordelijk worden gesteld, voor een spaarzaam en aangepast eigen SZ-beleid.

Dia 6

Wat bedoel ik met het leggen van **eigen klemtonen** ?

Dat hangt af van sector tot sector.

Ik geef eerst enkele voorbeelden in de gezondheidszorg, waar Vlaanderen en Wallonië nu reeds verschillende accenten leggen.

Dat is het geval voor hun medisch onderwijs, hun houding tegenover de afremming van het aantal artsen en in de preventieve geneeskunde. Zij nemen ook een verschillende houding aan tegenover de echelonnering, zij hebben in de praktijk verschillende voorkeuren voor meerdere curatieve sectoren en de huisartsenavorming is veel sterker uitgebouwd in Vlaanderen dan in Wallonië.

Het *geneeskundig onderwijs* aan de universiteiten is in Vlaanderen eerder gericht op de Angelsaksische landen, terwijl het in Wallonië meer op Frankrijk gericht is.

Dia 7

En het probleem van het te groot aantal artsen in België, in vergelijking met het Europees gemiddelde, dat vooral een probleem is in Wallonië en Brussel, wordt door beide gemeenschappen verschillend aangepakt, zoals Prof. Els Witte reeds in 1997 opmerkte toen zij rector was van de VUB.

De Vlaamse minister voor onderwijs voerde reeds in 1997 een ingangsexamen in vóór het eerste jaar geneeskunde om de instroom te beperken ; de Waalse minister voor onderwijs wachtte eerst 3 jaar af, besliste daarna om de afremming pas te laten starten vóór het vierde jaar, schafte in 2002 die filter af en voerde hem later weer in na het eerste jaar. En in maart 2008 stelde minister Laurette Onkelinx voor om de overtallige, in hoofdzaak Franstalige, gediplomeerden te regulariseren, hetgeen in mei 2008 werd goedgekeurd. Dat betekent dat de lakse houding van de Franstalige universiteiten in de afremming van het aantal bijkomende artsen beloond wordt, terwijl aan Vlaamse kant door het ingangsexamen vóór de aanvang van de studies aan naar schatting 3 à 4000 jongeren tussen 1998 en 2006 de toegang tot de studies geneeskunde en tandheelkunde werd ontzegd.

Dia 8

Dat betekent ook dat de scheeftrekking van 39 % meer artsen in de Franse dan in de Vlaamse Gemeenschap, die in 2009 werd genoteerd, nog verder zal toenemen.

Als klap op de vuurpijl heeft de Franse Gemeenschap in oktober 2008 de filter na het eerste jaar geneeskunde opgeschort, zodat er aan Franstalige kant nu helemaal geen afremming meer gebeurt.

Dia 9

Vlaanderen legt een sterkere klemtoon dan Wallonië op de *preventieve gezondheidszorg*, het voorkomen van ziekten.

Er is een Vlaamse Gezondheidsraad die de Vlaamse regering advies verleent. De Vlaamse regering zelf heeft sinds jaren gezondheidsdoelstellingen opgesteld en in 2003 een preventiedecreet aangenomen, en medische verenigingen binnen de Vlaamse gemeenschap

hebben een efficiënt netwerk uitgebouwd (de lokale organisaties voor gezondheidsoverleg of “LOGOS”) om die doelstellingen te helpen verwezenlijken. Dat alles bestaat nauwelijks of niet in Wallonië.

Die preventie is hoogstwaarschijnlijk de reden waarom de Vlamingen gemiddeld 2 à 3 jaar langer leven dan de Walen.

Vlaanderen besteedt ook meer energie dan Wallonië aan inenting tegen hepatitis B bij kinderen, aan inenting tegen meningitis C, aan inenting van tiener meisjes tegen het virus van baarmoederhalskanker en aan opsporing van borstkanker met de meest aangepaste technieken.

Dia 10

De Vlamingen volgen ook veel meer dan de Walen de *echelonnering* of *trapsgewijze geneeskunde* : eerst naar de huisarts, die eventueel verwijst naar een specialist. Ter illustratie: de uitgaven voor raadplegingen bij de huisarts zijn in Vlaanderen groter dan in Wallonië en voor de raadplegingen bij de specialist is het juist omgekeerd. Echelonnering is de meest logische en ook de goedkoopste weg. Het “Globaal Medisch Dossier”, dat bijgehouden wordt door een vaste huisarts, kent trouwens een veel groter succes in Vlaanderen dan in Wallonië: in 2010 was dat succes dubbel zo groot in Vlaanderen.

Het succes van de zorgtrajecten voor diabetes en nierinsufficiëntie is vijfmaal groter in Vlaanderen dan in Wallonië en viermaal groter in Vlaanderen dan in Brussel.

Dia 11

Vlaanderen en Wallonië hebben, zoals blijkt uit de uitgavencijfers, ook hun eigen voorkeuren in de *diagnose en behandeling van ziekten*. Zo besteedt Wallonië meer geld dan Vlaanderen aan radiologie, laboratoriumonderzoeken, genetische onderzoeken, radiotherapie, medicamenten en kinesithérapie.

Dia 12

Vlaanderen besteedt op zijn beurt meer geld dan Wallonië aan thuisverpleging, aan psychiatrische zorgen en aan implantaten. Dat wijst op verschillende Vlaams-Waalse accenten.

Dia 13

Er zijn nog andere klemtoonverschillen tussen Vlaanderen en Wallonië.

Uit een publicatie van het Intermutualistisch Agentschap blijkt dat het aantal personen, dat bij 14 verschillende ingrepen preoperatieve testen onderging, 50 % hoger lag in Wallonië dan in Vlaanderen.

Preventieve tandzorg en daghospitalisaties scoren dan weer hoger in Vlaanderen.

Daarentegen liggen RIZIV-uitkeringen wegens invaliditeit, het aantal invaliden en het aantal beroepszieken dan weer hoger in Wallonië; deze laatste groep is zelfs 2,5 keer zo groot in Wallonië als in Vlaanderen.

Nu reeds legt Vlaanderen dus eigen klemtonen in de gezondheidszorg : wij zullen dat nog vrijer en ruimer kunnen doen, wanneer de gezondheidszorg een Vlaamse bevoegdheid wordt. Intussen tracht Vlaanderen initiatieven te nemen zoals een Vlaamse hospitalisatieverzekering, die – volgens het voorstel van Dr. Louis Ide – voor Vlamingen van alle leeftijden de zorg in de ziekenhuizen tot en met die in tweepersoonskamers zou dekken: dat zou toelaten ereloon-supplementen en kamersupplementen op meerpersoonskamers af te schaffen.

Het uitgangspunt van Dr. Ide is de vaststelling dat de patiënten in België 28 à 30 % van de ziektekosten uit eigen zak betalen en dat een van de oorzaken juist de

hospitalisatieverzekering is, waarvan de premies steeds verder stijgen en duidelijk hoger zijn in Wallonië en Brussel. Dat kan aanleiding geven tot verdere stijging van de prijzen in Vlaanderen.

De hospitalisatieverzekering, die Ide voorstelt, zou georganiseerd worden door de Vlaamse regering als een Vlaamse aanvullende zorgverzekering bij de reeds bestaande (niet-medische) zorgverzekering.

Dia 14

We gaan over naar de sector kinderbijslagen.

De ontgroening en de vergrijzing van de bevolking zorgen in gans Europa voor financieringsproblemen van de SZ. Aangezien die in België voor 60-70 % gefinancierd wordt uit arbeid, namelijk de gelden die afgedragen worden door werknemers en werkgevers, veroorzaakt een laag geboortecijfer minder SZ-inkomsten naar de toekomst. De vergrijzing daarentegen veroorzaakt meer SZ-uitgaven voor pensioenen en gezondheidszorg.

Ook in België liggen de vruchtbaarheidscijfers beneden de vervangende vruchtbaarheid, die 2,1 kinderen per vrouw bedraagt ; dat getal is noodzakelijk om het bevolkingsaantal op peil te houden.

Aangezien de vruchtbaarheidsgraad sinds jaren in Vlaanderen lager ligt dan in Wallonië, moet Vlaanderen een grotere inhaalbeweging maken dan Wallonië. Des te meer daar het aantal geboorten in Vlaanderen sinds 2011 terug in dalende lijn gaat. De Scandinavische landen slaagden erin om hun vruchtbaarheidsgraad in 15 jaar tijd te verhogen van 1,3 tot 1,9 door aangepaste maatregelen zoals een tijdelijke vorm van gefinancierd ouderschapsverlof. Em. prof. Paul Devroey (VUB) stelt voor: “We moeten nadenken over systemen om het vrouwen gemakkelijker te maken op jonge leeftijd kinderen te krijgen.” (DT 12.01.13)

Om die inhaalbeweging te kunnen maken moet de Vlaamse Gemeenschap een eigen gezinsbijslagenbeleid kunnen voeren met eigen accenten.

Dia 15

Zo komen we tot de sector van de werkloosheidsvergoedingen.

1/ De Waalse economie draait duidelijk minder goed dan de Vlaamse. Getuigen daarvan zijn de werkloosheidsgraad, die in Wallonië het dubbele bedraagt van die in Vlaanderen, evenals de duidelijk lagere Waalse werkgelegenheidsgraad in vergelijking met de Vlaamse.

Dat heeft twee oorzaken.

a) De *eerste oorzaak* zijn de hogere loonkosten per eenheid product in Wallonië in vergelijking met Vlaanderen : het gemiddelde loon is in Wallonië een beetje lager dan in Vlaanderen, maar de productiviteit is in Wallonië duidelijk lager dan in Vlaanderen. Daardoor zijn de loonkosten per eenheid product in Wallonië hoger dan in Vlaanderen en dat vormt een concurrentiehandicap voor Wallonië naar investeerders toe. Dat is de analyse van de wereldwijd gekende Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, de OESO, die in haar rapport van juni 2006 o.a. voor België voorstelde de loonvorming aan de gewesten toe te vertrouwen met volgende boodschap : “grotere loonverschillen tussen regio’s kunnen de prikkels vergroten om te investeren in zwakke regio’s en om de jobcreatie te stimuleren”.

b) De verbetering van de Waalse arbeidsmarkt wordt ondermijnd door een *tweede factor* : de Vlaams-Waalse geldtransfers via de SZ en de overheidsfinanciën zorgen voor zodanige vervangingsinkomens dat de prikkel om de handen uit de mouwen te steken veel te laag wordt voor initiatieven die werkgelegenheid en tewerkstelling moeten bevorderen.

Het Belgisch-unitaire loonbeleid en de Belgische unitaire SZ houden Wallonië in de knel : ze verzachten de Waalse pijn, doch ze dragen niet bij tot een Waalse heropleving, integendeel ze zijn zelfs de motor geworden van het uiteengroeien van de Vlaamse en de Waalse

arbeidsmarkt. Die stelling wordt met een overvloed van gegevens onderbouwd door Johan Sauwens in zijn boek “Een stap verder – De onvermijdelijke splitsing van de sociale zekerheid”, Lannoo 2001.

De Vlaams-Waalse geldtransfers zijn dus voor Wallonië contraproductief : ze hebben niet het effect van een springplank doch van een hangmat. Deze analyse werd bevestigd door een rapport van het bekende Internationaal Muntfonds (IMF) over België in 2002.

Een studie van het Vlaams Instituut voor Economie en Samenleving (VIVES) in mei 2010 berekende dat een vermindering van de interregionale verdeling met 1/3 zou leiden tot een extra groeibonus van 0,30 procent punten in Vlaanderen per jaar, doch ook van 0,42 procent punten in Wallonië per jaar (Damiaan Persyn, Transfers en Regionale Groei:

www.econ.kuleuven.be/vives)

2/ Naast de besproken Vlaams-Waalse verschillen in de totale werkloosheidsgraad, zijn er ook belangrijke Vlaams-Waalse verschillen in de categorieën van de werkloosheid.

Zo is de werkloosheid bij jongeren in Wallonië 1,5 maal tot het dubbele van die in Vlaanderen, terwijl in Vlaanderen de mensen te vroeg stoppen met werken: de werkzaamheidsgraad van 55 plussers is in Vlaanderen slechts 38,9 % tegenover het Europees gemiddelde van 50 % (NBB, feb. 2013).

De langdurige werkloosheid is dan weer een veel groter probleem in Wallonië dan in Vlaanderen.

Zowel de Vlaams-Waalse verschillen in de totale werkloosheidsgraad als in de categorieën die door de werkloosheid worden getroffen, vragen een verschillende aanpak : verschillende ziektes vragen verschillende remedies. Vlaams minister Frank Vandenbroucke voerde destijds met succes reeds een premie in voor werkgevers die werkloze 50 plussers in dienst nemen. De enige goede oplossing is een toewijzing van het ganse arbeidsmarktbeleid, met inbegrip van tewerkstelling, arbeidsvoorziening en werkloosheidsvergoedingen aan Vlaanderen en Wallonië, zodat beide deelstaten hun eigen klemtonen kunnen leggen.

Dia 16

Tenslotte is er de sector van de pensioenen.

In een repartitiestelsel, zoals we dat kennen in België, wordt het wettelijk basispensioen niet opgebouwd met eigen bijdragen, doch betaald met bijdragen van anderen die op dat ogenblik werken.

De beste garantie voor de financiering van de SZ in het algemeen en het wettelijk basispensioen in het bijzonder, dat op het repartitiestelsel berust, is een piramide met een brede basis werkenden en een smalle top van niet-werkenden.

Door de huidige ontgroening en vergrijzing zal de basis van de piramide snel versmallen en de top snel verbreden : zo geraakt het wettelijk basispensioen, de “eerste pensioenpijler”, in de problemen. De bovenste schets toont de demografische toestand in het jaar 2000, de onderste voorspelt die in 2050; bemerk dat de basis van de piramide in 2050 is versmald en de top verbreed.

Dia 17

Noteer bovendien dat de vergrijzing in Vlaanderen (de gele lijn) vroeger begint dan in Wallonië (de rode lijn): de verticale as toont het % 65 plussers t.o.v. de bevolking tussen 20 en 64 jaar, de horizontale as is het tijdsverloop.

Noteer eveneens dat de vergrijzing vanaf 2010 duidelijk begint te stijgen.

Dia 18

Aangezien de eerste pensioenpijler – zoals uitgelegd - in de problemen geraakt, worden nu meerdere denksporen gevolgd : het aanleggen van een pensioenreserve-fonds (“Zilverfonds”!), doch eveneens de uitbreiding van bijkomende pensioenstelsels die niet op “repartitie”, doch op “kapitalisatie” berusten, dus pensioenopbouw met eigen bijdragen, zoals het aanvullend bedrijfspensioen of sectoraal pensioen (dat is de “tweede pensioenpijler”) en het individueel pensioensparen (dat is de “derde pensioenpijler”).

Noteer dat, op basis van onderzoek aan de KU Leuven, de deelname aan de tweede pensioenpijler groter is in Wallonië dan in Vlaanderen en dat de deelname aan de derde pijler daarentegen veel groter is in Vlaanderen.

Welnu, de huidige snellere vergrijzing in Vlaanderen dan in Wallonië is een dwingende reden om een pensioenstelsel in te richten dat aangepast is aan de noden van de Vlaamse gemeenschap. Een oud Vlaams gezegde leert ons : “Help Uzelve, zo helpe U God !” Laten we trouwens niet vergeten dat de Vlaamse regering in dat verband in 2001 reeds een initiatief nam met de Vlaamse (niet-medische) zorgverzekering.

Dia 19

Mijn tweede argument voor de toewijzing van de SZ aan Vlaanderen en Wallonië is : een **efficiënter beleid** te voeren door het maken van “samenhangende bevoegdheidspakketten.”

Dia 20

Om dit te begrijpen moet U weten dat Vlaanderen en Wallonië sinds 1980 bevoegd zijn voor het gezondheidsbeleid, voor het gezinsbeleid, voor het bejaardenbeleid en voor belangrijke elementen die met arbeid te maken hebben, namelijk het economisch beleid, de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding.

Doch die bevoegdheden zijn grotendeels lege dozen gebleven, omdat de SZ-sectoren, die de hefboomen zouden moeten zijn voor al die beleidsvormen, in de handen van de federale regering gebleven zijn. Er werd dus niet overgegaan tot “samenhangende bevoegdheidspakketten.”

Nu zijn Vlaanderen en Wallonië dus wel bevoegd voor het gezondheidsbeleid, doch niet voor de ziektekosten- en invaliditeitsverzekering. Nu zijn Vlaanderen en Wallonië bevoegd voor het gezinsbeleid, doch niet voor de gezinsbijslagen. Nu zijn Vlaanderen en Wallonië bevoegd voor het bejaardenbeleid, doch niet voor de pensioenen. Nu zijn Vlaanderen en Wallonië bevoegd voor het economisch beleid, de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding, doch niet voor de werkloosheidsvergoedingen.

Al die Vlaamse bevoegdheden zijn lege dozen gebleven. En lege dozen zijn speelgoed voor kleuters. Een politiek volwassen volk verdient beter : wij willen die dozen vullen met de noodzakelijke hefboomen voor een sociaal beleid ten bate van onze volksgemeenschap.

Dia 21

Voor het gezondheidsbeleid heeft men het nog bruiner gebakken :

1. De “preventieve geneeskunde” (dus de maatregelen om ziekten te voorkomen) en de gezondheidsopvoeding werden aan Vlaanderen en Wallonië toegekend, doch de “curatieve geneeskunde” (dus de diagnose en behandeling van ziekten) bleef grotendeels bij de Belgische overheid. Dat principe is schadelijk voor de volksgezondheid, want preventie en behandeling vormen één geheel.
2. Nu zijn Vlaanderen en Wallonië bevoegd voor de erkenning van de ziekenhuizen en voor de betoelaging van de infrastructuur, doch de federale overheid is bevoegd gebleven voor de werkingssubsidies. Zo wordt een spaarzaam beleid van Vlaanderen of Wallonië niet beloond.
3. Bovendien is er een onderbreking van de continuïteit tussen de welzijnszorg, de zorgverzekering, de gezondheidsopvoeding en de preventie enerzijds, die Vlaamse

bevoegdheden zijn en de ziektekostenverzekering anderzijds, die een federale bevoegdheid is.

4. Het huidige te grote aantal overheden, die bevoegd zijn voor gezondheidszorg, is totaal inefficiënt.

Dia 22

Het is echt lachwekkend dat 9 ministeriële instanties – sinds een aantal regeringen 8, door de samenvoeging van 1 en 2 - in België te maken hebben met gezondheidsbeleid, die bvb. allen moesten samenkomen om een beslissing te nemen over de terugbetaling van het pneumokokkenvaccin voor jonge kinderen.

Dat is ook de reden waarom Vlaanderen zijn plan om meisjes van 12 jaar gratis te vaccineren tegen baarmoederhalskanker moest uitstellen . De interministeriële conferentie volksgezondheid bepaalt namelijk dat voor gratis vaccinatie een cofinanciering van gemeenschappen (1/3 van de kostprijs) en federale overheid (2/3 van de kostprijs) wordt voorzien. Welnu, de Vlaamse Gemeenschap was akkoord om haar deel te betalen, doch de Franse Gemeenschap niet. Het gevolg is dat de beslissing werd geblokkeerd en uitgesteld. Intussen is er een asymmetrische overeenkomst tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap gesloten, zodat het vaccin in Vlaanderen gratis kan toegediend worden. Er is in feite maar één goede oplossing : de volledige gezondheidszorg moet worden toevertrouwd aan Vlaanderen en Wallonië. Eén minister voor de Vlaamse en één voor de Franse Gemeenschap, dus 2 in plaats van 9, zullen dan volstaan.

Omwille van de efficiëntie moeten ook de andere takken van de SZ aan Vlaanderen en Wallonië worden overgedragen.

Dia 23

Mijn derde argument voor de toewijzing van de SZ aan Vlaanderen en Wallonië is beide gemeenschappen te **responsabiliseren** tot een financieel en maatschappelijk verantwoord beleid.

Dia 24

Waarom is die responsabilisering nodig?

Vooreerst verkleint de stijgende **hoge staatsschuld** de marge voor de uitgaven in de SZ: die klokke in 2012 af op 99,6 % van het bbp of 368,5 miljard euro (Bron: Luc Coene, NBB 21.02.13)

Dat betekent terug een toename van de intrestlasten op de staatsschuld, die jaarlijks moeten betaald worden, namelijk 12,6 miljard euro in 2012 (Bron: Luc Coene, NBB 21.02.13).

Dia 25

Verder verhoogt de toenemende **vergrijzing**, begonnen in 2010, de noodzakelijke uitgaven voor de SZ.

De studiec commissie voor de vergrijzing berekende dat de kosten van de vergrijzing tussen 2011 en 2060 met 6,1 % van het bbp zullen toenemen: dat betekent een meerkost voor de begroting van 22,6 miljard euro tegen dat jaar (Bron: Studiec commissie van de Vergrijzing, verslag oktober 2012).

Wij zitten op de titanic die recht naar de ijsberg vaart, doch de bevolking beseft het nog niet. En onze kinderen en kleinkinderen zullen er het slachtoffer van zijn.

Dia 26

De derde reden voor responsabilisering van beide gemeenschappen zijn de huidige hoge – en op termijn onhoudbare – *geldtransfers* van de Vlaamse naar de Franse Gemeenschap onder meer via de SZ.

Op dit ogenblik zijn de financiële regelingen voor inkomsten en uitgaven in de SZ namelijk een uitsluitende bevoegdheid van de federale overheid en krijgen de deelstaten hiervoor geen verantwoordelijkheid toebedeeld.

Responsabilisering tot een spaarzaam beleid zal beter lukken op gemeenschapsniveau dan federaal, omdat de besluitvorming binnen de gemeenschappen doorgaans vlotter verloopt door de grotere cohesie.

Verder is het voldoende gekend dat de toekenning van financiële verantwoordelijkheid voor de *besteding* van een bepaald budget, reeds de bedachtzaamheid bij de uitgaven bevordert. Vergelijk een kind dat van zijn ouders per week of per maand een vaste som zakgeld krijgt en die moet beheren, met een ander kind dat zakgeld krijgt telkens het er om vraagt.

Responsabilisering veronderstelt dus aan Vlaanderen en Wallonië minstens de financiële verantwoordelijkheid geven voor het beheer van een eigen SZ-budget. Dat noemt met “bestedingsautonomie”.

Doch de responsabilisering neemt nog toe wanneer de deelstaten bovendien verantwoordelijk worden voor de *inning* van de inkomsten om hun SZ-beleid te voeren. Dat noemt men “financieringsautonomie”. Vergelijk het eerste kind van daarnet met hetzelfde kind, dat nu volwassen geworden is, instaat voor zijn eigen kostwinning, en dus nog beter de waarde van het verdiende geld beseft.

Dat heet : “De tering naar de nering zetten”. Responsabilisering van de deelstaten voor hun SZ-beleid heeft echter niet alleen financiële voordelen, doch zal er ook voor zorgen dat specifieke sociale problemen van die deelstaat op een meer aangepaste wijze aangepakt worden.

Nog enkele begrippen:

° Door het feit dat Wallonië per hoofd meer uitgeeft aan de SZ in haar geheel dan Vlaanderen, hanteert men het begrip “Vlaams-Waalse uitgavenkloof”.

° Er is ook een “Vlaams-Waalse bijdragenkloof”, doch in tegengestelde richting: Vlaanderen brengt per hoofd namelijk meer in de kas dan Wallonië.

° De “Vlaams-Waalse geldtransfers” hebben te maken met die beide fenomenen: het verschil tussen de bijdragen en de uitgaven in Vlaanderen wordt automatisch getransfereerd naar Wallonië.

Dia 27

Die begrippen worden geïllustreerd aan de hand van het voorbeeld van de ziektekostenverzekering.

Hier ziet U wat de meeruitgaven in Wallonië t.o.v. Vlaanderen zijn, uitgedrukt in procenten: ze schommelen naargelang jaartal en bron (RIZIV, CM en NZ) tussen 0,9 en 6,9 %.

Dia 28

Hier ziet U de tabel van de meerbijdragen in Vlaanderen t.o.v. Wallonië. U stelt vast dat die door de jaren heen schommelen rond de 20 %.

Daaruit blijkt dat de kloof tussen Vlaanderen en Wallonië in de ziektekostenverzekering hoofdzakelijk een bijdragenkloof, en veel minder een uitgavenkloof, is.

Dia 29

De linker grafiek toont de toestand in Vlaanderen: de bijdragen per hoofd (in het blauw) liggen al die jaren hoger dan de uitgaven (in het rood).

De rechter grafiek toont de toestand in Wallonië: daar liggen de uitgaven telkens hoger dan de bijdragen.

En Brussel volgt hetzelfde patroon met dit verschil dat de curve van de bijdragen nog een stuk lager ligt dan in Wallonië.

Dia 30

Het gevolg van de vorige vaststellingen is dat het verschil tussen de Vlaamse bijdragen en uitgaven (de bovenste lijn) getransfereerd wordt naar Wallonië en Brussel (de onderste twee lijnen).

Dat er, zoals sommigen beweren, geen transfers in de ziektekostenverzekering meer zouden bestaan, is dus een grove leugen.

Dia 31

Hier ziet U de resultaten van een zeer gedetailleerde studie over de sociale geldtransfers van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel in het jaar 2007, uitgevoerd door Herman Deweerdt en gepubliceerd in het boek "Transfers in de sociale sector 2003-2007", uitgegeven door het AK-VSZ in februari 2010 (zie: www.akvsz.org).

De studie is uitgesplitst over de verschillende takken van de SZ en sluit ook de Sociale Bijstand in.

Het totale bedrag aan sociale transfers uit Vlaanderen in 2007 was 4,7 miljard euro.

Dia 32

Bijkomende argumenten

Een bijkomend argument voor de toewijzing van de SZ aan de Vlaamse en Franse gemeenschappen, zijn de **beloften** die ons door de **Vlaamse politici** werden gedaan.

Er is de resolutie nr. 4 tot staatshervorming, goedgekeurd door het Vlaams Parlement op 3 maart 1999, die stelt dat het volledige gezondheids- en gezinsbeleid naar de deelstaten moeten overgeheveld worden, met inbegrip van de gezondheidszorgverzekering en de gezinsbijslagen, en dat de inwoners van Brussel de keuze moeten krijgen om toe te treden tot het stelsel van de deelstaat Vlaanderen en de Franstalige deelstaat.

Dat principe werd bevestigd in de Vlaamse regeringsverklaring van juli 1999 door minister-president Patrick Dewael, in de Vlaamse regeringsverklaring van juli 2004 door minister-president Yves Leterme en in de Vlaamse regeringsverklaring van juli 2009 door minister-president Kris Peeters.

Wij verwachten dus van onze Vlaamse politici dat ze woord houden.

Een ander bijkomend argument om de SZ toe te vertrouwen aan Vlaanderen en Wallonië heb ik bij het begin reeds vermeld : **Vlaanderen is even volwassen als de 11 EU-landen** met minder inwoners dan Vlaanderen en als de deelstaten in een aantal federale landen die nu reeds delen van de SZ in eigen handen hebben.

Dia 33

Tegenwerpingen

Het meest gehoorde verwijt tegen de eis van een Vlaamse SZ is dat het een **egoïstische eis** zou zijn.

Daarop antwoord ik :

1. dat solidariteit verloopt in *concentrische kringen* met als middenste kring het gezin, en verder de gemeente of stad, de volksgemeenschap of deelstaat, de staat, de Europese Unie en de wereld: "Het hemd is nader dan de rok."

2. dat Vlaanderen, na de splitsing van de SZ, in het Belgische kader wel degelijk bereid is tot een *onderhandelde solidariteit met Wallonië*. Die solidariteit zou de vorm kunnen aannemen van een tijdelijk financieel hulplan in een overgangsfase met resultaatsverbintenis inzake de Waalse werkgelegenheidsgraad, en afnemend in de tijd. Daartegenover staat dan echter wel het eerbiedigen van de federale loyaliteit, die o.m. moet blijken uit de toepassing van de bestaande taalwetgeving in Brussel, en uit het afzien van Frans taalimperialisme en pogingen van de Franstaligen tot gebiedsuitbreiding in de Vlaamse Rand rond Brussel, in gans Vlaams-Brabant en op de ganse taalgrens. Dat houdt dus onder meer in: een echte splitsing van kieskring en gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde.

3. dat die solidariteit met Wallonië moet berusten op *verantwoordelijkheidszin van gever en ontvanger*.

Dia 34

Eerst de verantwoordelijkheid van de gever.

De *geldtransfer-bedragen* uit Vlaanderen naar Wallonië en Brussel zijn immers *bijzonder groot*. De gezamenlijke transfers via SZ, federale overheidsfinanciën, federale dotaties aan gemeenschappen en gewesten en via afbetaling van de intrestlasten op de staatsschuld bedragen op dit ogenblik minstens 11,50 miljard euro per jaar. Dat is 5,9 % van het jaarlijkse Vlaamse primaire inkomen of 1863 euro per Vlaming per jaar.

Dia 35

Ter vergelijking : het jaarlijks geldtransfer van het voormalige West- naar Oost-Duitsland bedroeg 4 % van het West-Duitse Bruto Binnenlands Product (BBP); het geldtransfer van België naar de Europese Unie bedraagt minder dan 0,5 % van het Bruto Nationaal Inkomen en de Belgische ontwikkelingssamenwerking was in 2010 goed voor 0,64 % van het Bruto Nationaal Inkomen.

Dia 36

En nog steeds de verantwoordelijkheid van de gever:

° *De Vlaamse economische toestand is niet zo rooskleurig:*

- In de eerste 11 maanden van 2012 steeg in Vlaanderen (in vergelijking met dezelfde periode in 2011) het aantal faillissementen met 12,87 %, terwijl dat in Wallonië en Brussel daalde met respectievelijk 0,39 en 0,75 % (Studiedienst Vlaamse regering, DS 04.12.12).
- In 2012 verdwenen 16.208 jobs bij Vlaamse KMO's (Unizo, DS 16.02.13).
- De werkloosheidsgraad in Vlaanderen steeg in november 2012 met 11,2 % in vergelijking met november 2011 (Vlaamse regering, DS 04.12.12).
- De werkloosheidsgraad bij jongeren beneden 25 jaar steeg in november 2012 met 19,8 % in vergelijking met november 2011 (Vlaamse regering, DS 04.12.12).

° Vlaanderen moet bovendien rekening houden met de kosten van de *vergrijzing*, die vroeger begint dan in Wallonië: zo is er tegen 2021 nood aan 20.000 bijkomende rusthuisbedden (Jo Vandeurzen, DS 14.06.11).

° Vlaanderen heeft een wachtlijst van 22.055 *gehandicapten* (DT 16.03.12).

° Voor de noodzakelijke *scholenbouw* heeft Vlaanderen nood aan 3,14 (minister van Onderwijs Pascal Smet, DT 27.02.13) tot 4 miljard euro (Jos De Meyer, Vlaams volksvertegenwoordiger CD&V, DS 29.08.12).

° Tenslotte heeft Vlaanderen ook zijn *armen*, zijn vierde wereld: de Vlaamse armoedeorganisaties kregen in 2012 25-30 % meer mensen over de vloer (Netwerk tegen armoede, DS 28.12.12).

Dia 37

En dan is er nog de verantwoordelijkheid van de ontvanger.

Zoals daarnet aangetoond *halen de geldtransfers* uit Vlaanderen, zoals ze nu in Wallonië worden gebruikt, *Wallonië niet uit het slop* : de belangrijke kloof in werkloosheidsgraad en werkgelegenheidsgraad tussen Vlaanderen en Wallonië blijft desondanks bestaan. Verder kan men uit de cijfers opmaken dat *Wallonië ook zijn “rijken”* heeft en dat de Waalse politici best eens nadenken hoe de solidariteit tussen “rijken” en “armen” in Wallonië beter kan worden georganiseerd.

4. Mijn vierde antwoord op het verwijt van egoïsme is dat de verhalen over Waalse financiële solidariteit met Vlaanderen *in het verleden* een fabeltje zijn, dat door ernstig studiewerk van VUB- en RUG-professor Juul Hannes werd doorprikt en dat simulatiestudies van de Vlaamse Administratie *naar de toekomst* tot in 2030 aantonen dat de geldstromen niet zullen omkeren van Wallonië naar Vlaanderen, zelfs niet wanneer Wallonië Vlaanderen zou inhalen inzake werkgelegenheidsgraad.

Een andere veel gehoorde tegenwerping is dat **Vlaanderen te klein** is voor een eigen SZ. Hoe zit dat dan met de SZ in die andere 11 EU-landen met een kleiner aantal inwoners dan Vlaanderen ? Deugt de SZ daar soms niet ?

Nog een andere tegenwerping luidt : waarom de SZ niet ineens uitbreiden tot de ganse **Europese Unie** ?

Samen met zeer vele politici en andere opiniemakers meen ik dat de Europese lidstaten hun SZ-autonomie niet snel zullen opgeven. Paul Goossens schreef daarover in 2008: “Het sociaal beleid is en blijft een nationale bevoegdheid, en elk voorstel om daaraan te sleutelen, botst bij elke verdragswijziging op de hardste veto’s. Veel meer dan rommelen in de marge zit er de volgende decennia voor Europa niet in” (De Standaard 19.12.08).

Wat we wel kunnen verwachten is dat er een zekere harmonisering van de sociale wetgeving zal ontstaan met bvb. akkoorden over minimum voorzieningen voor de SZ in de EU, en ook dat er een beperkte interstatelijke financiële solidariteit voor de SZ kan georganiseerd worden. Een bijkomende bemerking betreft de houding van de EU tegenover een eventuele Vlaamse SZ. Daarover schreef Prof. Danny Pieters, arbeids- en sociale zekerheidsrecht KU Leuven, in maart 2010 een boek “De Europese Unie tegen een Vlaamse sociale zekerheid?” (Acco, 2010). Hij antwoordt op die vraag dat Europa erkent dat elke lidstaat zijn sociale zekerheid naar eigen inzicht mag organiseren en ook mag splitsen als het dat wenst.

Dia 38

BESLUIT

1. De ganse SZ moet overgeheveld worden naar de Vlaamse en Franse Gemeenschap, met keuzemogelijkheid voor de inwoners van Brussel.
2. Aangezien de SZ en de arbeidsmarkt met elkaar verbonden zijn, moet ook de bevoegdheid voor het arbeidsmarktbeleid volledig overgeheveld worden naar de deelstaten.
3. Het principe van de solidariteit tussen de personen van de Vlaamse Gemeenschap moet bewaard blijven voor de ondersteuning van de sociaal-economisch zwakkeren.
4. De splitsing van de SZ zal niet alleen voor de Vlaamse, doch op termijn ook voor de Franse Gemeenschap gunstig zijn door het effect van de responsabilisering.
5. Na de splitsing van de SZ kunnen de huidige geldtransfers in de SZ uit de Vlaamse naar de Franse Gemeenschap vervangen worden door een tijdelijk en voorwaardelijk financieel hulplan.

6. In Europa moet de Vlaamse Gemeenschap mee onderhandelen over de toekomstige Europese harmonisering van de sociale wetgeving en over de toekomstige regeling van de financiële solidariteit tussen de lidstaten.

7. Laten we samen met alle Vlaamse politieke partijen onze schouders zetten onder dit enthousiasmerend toekomstproject, ten bate van ons volk, van Wallonië en van Europa. Mogen we dromen van een nieuwe generatie Waalse politici, die de ambitie hebben om hun volk uit de put te trekken en die, samen met de Vlaamse politici, de motor worden van Waals en Vlaams zelfbestuur? De haan en de leeuw, niet als tegenstanders doch als medestanders... Het zou mooi zijn.

Doch de kans is groter dat we het op eigen kracht moeten doen. Dat veronderstelt echter een onbreekbare eendracht tussen de Vlaamse politieke partijen rond dit project in plaats van “broedertwisten” onder elkaar. En daarin kunnen de Vlaamse partijen aan de Franstalige een voorbeeld nemen.

Dia 39

Met het AK-VSZ gaan wij in elk geval door tot de SZ volledig is toegewezen aan de Vlaamse en Franse Gemeenschap.

Bijkomende elementen voor de discussie:

Dia 40

Evolutie arbeidsmarktindicatoren in de 3 gewesten: 1999 – 2005 – 2012 (Statbel)

Dia 41

Aantal KMO's in Vlaanderen en Wallonië in 2009 (Unizo – Graydon, januari 2011)

Dia 42

Arbeidsmarktindicatoren in de 3 gewesten in 2012 (Statbel en NBB)
